

**DOPORUČENÍ
PARTNERŮ PROJEKTU TALENTED CHILDREN
K OTÁZKÁM IDENTIFIKACE A VZDĚLÁVÁNÍ
NADANÝCH A TALENTOVANÝCH DĚTÍ**

Erasmus+

O PROJEKTU TALENTOVANÉ DĚTI

Projekt byl realizován Krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou a ZDVPP Zlín ve spolupráci s Titan Partnership Ltd., Birmingham Velká Británie (Asociace škol) a Nevsehir Haci Bektas Veli University, Nevsehir, Turecko (Univerzita).

Tématem projektu byly nadané a talentované děti. Projekt se zaměřil na výměnu informací, zkušeností a prezentaci příkladů dobré praxe při identifikaci, vzdělávání a hodnocení nadaných a talentovaných dětí v primárním vzdělávání. Asociace škol Titan Partnership ve Velké Británii má bohaté zkušenosti s podporou nadaných a talentovaných dětí ve školách. Univerzita Nevsehir v Turecku, zejména její Pedagogická fakulta, zase se vzděláváním budoucích pedagožek a pedagogů v identifikaci a výuce nadaných a talentovaných. KPPP a ZDVPP Zlín je erudovanou organizací v oblasti diagnostiky nadání a talentu. Partnerství si zejména kladlo za cíl zvýšit společenské povědomí o problematice nadaných a talentovaných dětí a zaměřit pozornost odborníků ve vzdělávání i místních a národních úřadů v oblasti vzdělávání a školství na jejich podporu.

Pro další informace navštivte webové stránky projektu: www.talentedchildrenproject.eu

Krajská pedagogicko-psychologická poradna
Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín

PŘEDMLUVA

Jedním ze znaků rozvinuté společnosti je nepochybně prostor, který věnujeme potřebným. Kulturní společenství poskytne pomoc těm svým členům, kteří to potřebují. Na místě však není jen pomoc slabým, ale i těm potenciálně silným – právě v nadaných a talentovaných dětech dlí budoucnost společnosti i světa. Právě ony budou nositeli rozvoje a pokroku.

Každá země aplikuje v oblasti vyhledávání a péče o nadané a talentované vlastní opatření a postupy, nicméně pro udržitelný rozvoj každé společnosti je klíčové zabezpečit rovné podmínky ve vzdělávání. To znamená, že i nadané a talentované děti budou ve vzdělávacím systému všeobecně přijímány a podporovány.

Během trvání projektu jsme se v oblasti péče o nadané a talentované setkali se záležitostmi, které jsou všem zemím společné. Jsme přesvědčení, že toto téma je velmi důležité pro celou Evropu, a tak na následujících stránkách navrhujeme doporučení, která mohou přispět k rozvoji systému vyhledávání, vzdělávání a péče o nadané a talentované jedince.

Tento dokument je jedním z výsledků dvouleté práce v rámci projektu, která zahrnovala zejména studijní návštěvy, účast ve výuce, semináře a konferenci za účasti učitelek a učitelů, speciálních pedagožek a pedagogů, psycholožek a psychologů a dalších odborníků na vzdělávání. Shodli jsme se, že podpora průběžného vzdělávání učitelů v předmětné oblasti, možnost úpravy obsahu i formy vyučovací hodiny a možnost spolupracovat a vyměňovat si informace s jinými školami po celé Evropě jsou zásadními tématy a doporučeními, která se dají aplikovat ve všech evropských státech. Ve spolupráci s odborníky v partnerských zemích jsme také identifikovali oblasti pro doporučení, která zohledňují vzdělávací systém a jeho specifika v dané zemi. Tato národní doporučení jsou připojena k tomuto dokumentu a tvoří jeho nedílnou součást, protože se domníváme, že i ona mohou být inspirující pro ostatní evropské státy.

OBEČNÁ DOPORUČENÍ

Téma:**Průběžné vzdělávání pedagožek a pedagogů****Doporučení:**

Pedagožky a pedagogové by měli být průběžně školeni v metodách včasné identifikace nadaných a talentovaných dětí a také v ověřených strategiích pro výuku těchto dětí. Toto vzdělávání by mělo započít už během profesní přípravy pedagožek a pedagogů a dále pokračovat v rámci DVPP.

Zdůvodnění:

Nadané a talentované děti mají v oblasti vzdělávací, emocionální i sociální specifické potřeby, které by měly být respektovány. V případě, že schopnosti a potřeby nadaných a talentovaných nejsou včas odhaleny, jsou tyto děti ohroženy ztrátou motivace ke školnímu vzdělávání, špatným prospěchem, izolací a někdy i předčasným odchodem ze školy. Vzdělávání pedagožek a pedagogů by mělo zahrnout všechny aspekty této problematiky, zejména charakteristiky a profily nadaných a talentovaných, potenciální problémy nadaných a talentovaných a jejich řešení, specifiku výuky nadaných a talentovaných a také způsoby účinného zapojení rodičů těchto dětí do procesu vzdělávání. Vedení škol by pak mělo být vzděláváno v celoškolních strategiích pro vyhledání a podporu nadaných a talentovaných.

Téma:**Naplňování vzdělávacích potřeb nadaných a talentovaných****Doporučení:**

Úprava obsahu výuky a zavádění nových vyučovacích metod. Školy by měly být podporovány metodicky i finančně v zavádění takových metod výuky, které budou naplňovat vzdělávací potřeby všech žákyň a žáků. Doporučováno je také obohacení případně zrychlení kurikula ve prospěch nadaných dětí, stejně jako zavádění alternativních metod výuky jako např. Montessori a další.

Zdůvodnění:

Úprava obsahu výuky by měla zahrnovat jak kvalitativní tak kvantitativní změny všech jeho částí. Obohacení kurikula představuje kvalitativní a kvantitativní změny obsahu, procesu, prostředí a hodnocení výsledků vzdělávání. Tyto změny musejí především reagovat na vzdělávací potřeby nadaných a talentovaných žáků. V opačném případě se nadané děti budou v hodinách nudit, lehce ztratí pozornost, mohou vyrušovat či se stáhnout do vlastního světa.

Téma: Mezinárodní spolupráce
Doporučení: Školy by měly být podporovány v mezi-institucionální spolupráci jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. Měla by být vytvořena mezinárodní platforma odborníků na oblast identifikace a vzdělávání nadaných a talentovaných, aby bylo zajištěno sdílení informací a poznatků na evropské úrovni.
Zdůvodnění: Spolupráce škol a dalších institucí, které mají společný cíl, by umožnila všem zúčastněným stranám zvyšovat svou odbornost, vyměňovat si informace a sdílet příklady dobré praxe v oblasti identifikace a vzdělávání nadaných a talentovaných. Národní a mezinárodní projekty by také přispěly ke zvýšení povědomí o této problematice a k efektivní spolupráci a komunikaci mezi vzdělávacími institucemi.

PŘÍLOHA I

DOPORUČENÍ

PRO MÍSTNÍ A NÁRODNÍ ÚŘADY ZODPOVĚDNÉ ZA VZDĚLÁVACÍ POLITIKU V ČESKÉ REPUBLICE

Téma: Podpora nadaných a talentovaných jako priorita pro zřizovatele škol
Doporučení: Zřizovatelé škol na úrovni obcí i krajů by měli komunikovat své záměry v oblasti podpory nadaných a talentovaných a nastavit priority pro vzdělávání těchto dětí.
Zdůvodnění: Zřizovatelé škol na obecní i krajské úrovni mohou využít svého vlivu na školství v dané oblasti a definovat své záměry v oblasti vzdělávání nadaných a talentovaných. Protože systém podpory nadání zatím není plně koordinován, dlouhodobé krajské záměry vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy by měly zahrnovat podporu nadaných a talentovaných dětí jako jednu z priorit. Pokud zřizovatelé škol povedou pečlivou statistiku nadaných a talentovaných, ustanoví pozici krajského koordinátora pro nadané a talentované, budou podporovat školy metodicky i materiálně a budou motivovat pedagožky a pedagogy k dalšímu průběžnému vzdělávání v této oblasti, přispěje to ke zvýšení šancí nadaných a talentovaných na plné rozvinutí jejich potenciálu.

Téma: Další vzdělávání pedagogických pracovníků
Doporučení: Poskytovatelé dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků by měli být podporováni ve vytváření a nabídce vzdělávacích programů v oblasti včasné identifikace a výuky nadaných a talentovaných dětí.
Zdůvodnění: Výuka nadaných a talentovaných může být velmi náročná. Když je nadané dítě integrováno do třídy s běžnými žákyněmi a žáky, jeho přítomnost ovlivňuje průběh vyučování a na pedagogy je tak kladen požadavek svědomité přípravy na hodinu, pokud chtějí do výuky zapojit všechny žákyně a žáky ve třídě. Pedagožky/pedagogové by měli být také schopni podílet se na první fázi identifikace nadání (nominaci). Připravení a vzdělání pedagogové jsou klíčoví pro další rozvoj dětí s nadáním či talentem. Vzdělávání pedagogických pracovníků by mělo zahrnovat také informace o učebních materiálech a pomůckách, které jsou k dispozici a o způsobech jejich využití ve výuce.

Téma: Externí podpora a poradenství
Doporučení: Ustanovení externí supervizní a poradenské podpory pro školy, které vzdělávají nadané a talentované děti.
Zdůvodnění: Externí supervize a poradenská podpora školám by učitelům poskytla zejména praktickou pomoc a podporu při identifikaci a výuky nadaných a talentovaných dětí i při řešení vzniklých problémů. Supervize v oblasti školství (na rozdíl od oblasti např. sociální nebo psychologické) je u nás stále v začátcích. Přitom právě profesní a rozvojová supervize se ukazuje jako účinný nástroj pro osobnostní i profesní rozvoj supervidovaných. Práce s nadanými a talentovanými žáky by měla být zaměřena nejen na ně, ale zejména na posílení a rozvoj kompetencí pedagogů a pedagožek, kteří s nimi pracují – to je právě jedním z cílů supervizního procesu.

Téma: Spolupráce škol
Doporučení: Školy by měly být podporovány v úzké spolupráci na regionální, národní i mezinárodní úrovni. Tato spolupráce by zahrnovala intervizní setkání, stáže, semináře, workshopy a další aktivity vedoucí k výměně informací a sdílení příkladů dobré praxe.
Zdůvodnění: Pravidelná úzká spolupráce mezi školami by přispěla k rozvoji znalostí pedagogických pracovníků v oblasti identifikace, výuky a podpory nadaných a talentovaných dětí. Vyučující by získali přístup k široké škále informací a poznatků v oblasti úpravy kurikula, zavádění nových účinných metod do výuky nadaných a talentovaných a také k příkladům dobré praxe v oblasti celoškolských strategií pro nadané a talentované děti. To by mělo pozitivní dopad na kvalitu výuky i na rozvoj potenciálu všech dětí ve škole.

PŘÍLOHA II

DOPORUČENÍ

PRO MÍSTNÍ A NÁRODNÍ ÚŘADY ZODPOVĚDNÉ ZA VZDĚLÁVACÍ POLITIKU VE SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ

Téma: Nadaní a talentovaní jako priorita pro školy
Doporučení: Na průběh a výsledky vzdělávání nadaných a talentovaných dětí by měl být kladen ze strany vedení školy větší důraz a rovněž inspekce Ofsted (britský úřad pro školní inspekci) by se měla na výsledky těchto dětí více zaměřit.
Zdůvodnění: Podle šetření o nadaných a talentovaných, které provedl Ofsted v roce 2015, není ve 22 středních školách z celkových 40, kde proběhla inspekce, kladen vedením školy důraz na rozvoj potenciálu nadaných a talentovaných dětí. Zpráva také ukazuje na fakt, že ve většině běžných státních škol nedosahují nadaní takových výsledků, jakých by mohli dosáhnout. Ofsted musí požadovat po vedení škol úpravy kurikula ve prospěch nadaných, podporovat vzdělávání pedagožek a pedagogů a zajistit vhodný způsob hodnocení výsledků nadaných žáků. Tyto požadavky musejí být zakomponovány do inspekčních zpráv, aby byla zdůrazněna jejich důležitost pro rozvoj potenciálu nadaných a talentovaných žákyň a žáků.

Téma: Zdokonalení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
Doporučení: Vzdělávání budoucích pedagožek a pedagogů, stejně jako jejich následné vzdělávání, by mělo obsahovat více informací k tématu nadaných a talentovaných dětí. Začínající i zkušené pedagožky a pedagogové a podpůrný personál ve školách by měli vědět, jak efektivně vzdělávat nadané a talentované žáky a zároveň si uvědomovat důležitost tohoto tématu.
Zdůvodnění: Podle šetření o nadaných a talentovaných, které provedl Ofsted v roce 2015 nejsou vyučující dostatečně zaměřeni na nadané a talentované děti, zejména na vyšším stupni povinné školní docházky. V mnoha školách, kde inspekce probíhala, učitelky a učitelé neuměli nabídnout nadaným dostatečně vhodné vzdělávací aktivity. Lepší situace byla v hlavních předmětech, kde vyučující vykazovali úspěšnou kombinaci kvalitní přípravy na výuku s vysokými nároky na nadané. Vzdělávací programy pro vyučující jsou nabízeny mnoha různými institucemi a jejich obsah se liší. To znamená,

že i kvalita těchto programů velmi kolísá. Je nutné kvalitu i obsah sjednotit na národní úrovni a podporovat školy, aby do programů dalšího vzdělávání zařazovaly i témata týkající se nadaných dětí.

Téma:

Spolupráce škol

Doporučení:

Sdružení škol (včetně sítí spolupracujících škol, asociací učitelů apod.) by měla být podporována ve sdílení příkladů dobré praxe, poznatků a vzdělávacích programů. Místní úřady zodpovědné za školství by měly školám zprostředkovat přístup do těchto sdružení nebo organizovat setkávání škol na téma vzdělávání nadaných.

Zdůvodnění:

Ve zprávě Ofsted z roku 2015 je zdůrazněn velký rozdíl mezi školami, pokud jde o kvalitu opatření pro nadané a talentované žáky. To vede k rozdílným výsledkům nadaných žákyň a žáků, kdy jejich prospěch je závislý na škole, kterou navštěvují. Spolupráce mezi školami a sdílení příkladů dobré praxe zajistí, že každé nadané dítě bude mít šanci na co nejlepší možný rozvoj svých schopností bez ohledu na to, kterou školu navštěvuje.

PŘÍLOHA III

DOPORUČENÍ PRO MÍSTNÍ A NÁRODNÍ ÚŘADY ZODPOVĚDNÉ ZA VZDĚLÁVACÍ POLITIKU V TURECKU

Téma: Spolupráce s rodiči
Doporučení: Učitelé a vedení škol by mělo informovat o rodiče o tom, jak poznat nadané a talentované dítě v raném věku.
Zdůvodnění: Spolupráce učitelů, vedení škol a rodičů umožní identifikovat nadání a talent v raném věku. Informace rodičům mohou být předány na setkáních či seminářích s učiteli. Rodiče by měli být ze strany škol rovněž podporováni v otázkách volby povolání pro jejich nadané či talentované dítě.

Téma: Spolupráce s učiteli
Doporučení: Učitelé a vedení škol by mělo být podporováno v otázkách identifikace nadání a talentu, a také v oblasti výuky nadaných a talentovaných dětí.
Zdůvodnění: Učitelé jsou při identifikaci nadání a talentu klíčovými osobami. Pouze proškolení učitelé či školní poradci mohou prostřednictvím sledování dítěte správně určit, zda je nadané či talentované.

Téma: Přizpůsobení obsahu výuky
Doporučení: Školy by měly být podporovány v zavádění nových metod výuky, které přispějí k naplnění vzdělávacích potřeb všech dětí. Doporučuje se diferenciaci a obohacení kurikula.

Zdůvodnění:

Žáci a žákyně by měli být motivováni ke vzdělávání prostřednictvím individuálních zadání, které jim umožní hlubší poznání tématu. Je možné zadávat v hodinách i skupinové úkoly, aby se posílila schopnost týmové práce. Skupiny mohou být složeny ze žáků s podobným stupněm schopností a znalostí, nebo podle předmětu jejich zájmu.

Téma:**Materiální podpora****Doporučení:**

Školy by měly být podporovány výukovými materiály, které budou reagovat na vzdělávací potřeby nadaných a talentovaných dětí.

Zdůvodnění:

Pro vzdělávání nadaných a talentovaných žákyň a žáků není dostatek vhodných výukových materiálů. Učitelé využívají stejné materiály pro všechny děti. Nadané děti by měly mít k dispozici takové pomůcky, které umožní jejich rozvoj.